

Vzrostlé stromy **BEZ ČEKÁNÍ**

Vysadit stromy dokáže podle návodu skoro každý. Jenže pak je třeba posečkat dlouhá léta, než vyrostou. Existuje ovšem řešení i pro ty, kteří chtějí vzrostlé stromy hned. Dají se předpěstovat a zasadit na zahradě, jen je nutný správný odborný postup.

Text: David Sivák

Foto: Trees.cz, Van den Berk

V ýsadba dřevin standardních velikostí je běžná záležitost. Ovšem není třeba čekat, až stromy vyrostou. Přesazovat se dají i vzrostlé dřeviny. Na první pohled pak na zahradě vypadá, že stromy zde jsou

již několik desetiletí. A řekli bychom, že je skoro nemožné takto velký strom vysadit. Výsadba vzrostlých stromů je v České republice spíše ojedinělá, ale se zvětšujícím se povědomím o této problematice je žádanější.

Velikost dřevin v případě stromů se udává ve velikosti obvodu kmene ve výšce jednoho metru nad zemí. Vzrostlé stromy, jimž se věnujeme v tomto článku, jsou ty s obvodem 30–35 centimetrů a výše.

Důvody vedoucí majitele pozemků k pořízení větší dřeviny či stromu jsou ve většině případů shodné. Výsledný efekt přichází téměř ihned po výsadbě a odpadá tak fáze dospívání, která jinak trvá roky až několik desetiletí. Někdy může člověka i napadnout, zda se vůbec plného vzrůstu stromu dožije.

DOVOZOVÉ ZBOŽÍ

Vzrostlé dřeviny v nadstandardních velikostech se pěstují zpravidla ve školkách v zahraničí, hlavně v Německu, Nizozemí a Belgii. Tuzemské okrasné školky tyto velikosti zatím nenabízejí, nebo je poskytují jen omezeně. Nabídka dostupného sortimentu dřevin zahrnuje nejen stromové patro, ale i keře ve větších velikostech. Lze pořídit stromy velikosti od obvodu kmene 30 centimetrů až po 160 centimetrů v různých tvarových variantách. U keřů se velikost udává výškou a šířkou výpěstku.

Důležitým parametrem pro výběr je také počet přesazení. Příprava vzrostlých dřevin ve školkách vyžaduje mnoholeté úsilí a péči školkařů. Spočívá v pravidelném opakování úkonů, jako je přesazení, řez, zálivka či ochrana proti chorobám a škůdcům.

PŘESAZUJE SE NĚKOLIKRÁT

Jedním z nejdůležitějších úkonů je pravidelné přesazování, bez kterého by nebylo možné takto velké dřeviny vysadit. Vzhledem k velikostem dřevin a uvažovaným velikostem zemního balu je potřeba docílit kompaktního a pravidelného kořenového systému.

Manipulace s javorem o velikosti obvodu kmene 45–50 cm ve školce Van den Berk v Nizozemí.

Výsledný zemní bal musí být co nejkompaktnější. Zároveň má být schopen plnit zásadní funkce, jako je příjem vody a živin pomocí absorpčních vlásečnicových kořenů. Toho se dosahuje právě tím, že se strom během života ve školce několikrát přesazuje. Pro představu, 35–40 let starou dřevinu zahradníci přesadili v průměru sedmkrát až osmkrát. Jednoduše řečeno, není možné přesadit jakýkoli strom, který by na tento proces nebyl připraven.

POVÝSADBOVÝ STRES

Při počátečních úvahách o výsadbě rozměrnějších dřevin je potřeba promyslet několik důležitých parametrů. Jsou to hlavně stanovištní a světelné podmínky či vhodnost daného druhu do lokality výsadby. Důležité je vybrat vhodnou velikost, není třeba za každou cenu vysazovat rovnou ty největší stromy.

Všechny dřeviny jsou po přesazení vystaveny takzvanému povýsadbovému stresu, který je součástí adaptace na nové stanoviště. Čím větší dřevinu zvolíme, tím bude tato doba delší

a rizika spojená s adaptací budou větší. U dřevin standardních velikostí trvá toto období nejčastěji dvě vegetační sezony, u vzrostlých jedinců je to až pět sezon.

VÝBĚR VELIKOSTI STROMU

Většinou se přesazují dospívající až dospělé stromy. Přitom je nutné si uvědomit, že strom menšího vzrůstu může za několik let přerůst i ten původně vyšší. Proto je na místě konzultace o druhu a velikosti dřeviny s odborníkem. Nejčastěji se vysazují druhy z obdobných klimatických podmínek, tedy domácí druhy nebo dřeviny, které patří mezi méně náročné na přesazení. U nich je nejnižší riziko spojené s přesazením.

Výběru konkrétních dřevin ve školkách v zahraničí se v některých případech účastní zahradník osobně, popřípadě společně s investorem. Důležité je posoudit kvalitu výpěstku. Musí se zkontrolovat, zda strom nemá mechanická poškození, která by mohla omezovat jeho vývoj. Zásadní je zhodnotit vitalitu, případně posoudit tvarové charakteristiky růstu a nasazení kosterních větví.

Příprava stromu na vyjmutí ze země pomocí techniky. Rotační nůž vymezení budoucí velikosti zemního balu a zredukuje kořenový systém.

VELKÝ STROM, VELKÁ VĚDA

Zásadní je připravit vhodně velkou výsadbovou jámu. Vždy záleží na okolních půdních podmínkách a vláhových poměrech. Někdy se musí zajistit odvod přebytečné vody neboli drenáž.

Průměr jámy musí být minimálně 1,5násobek šíře zemního balu. Je nutné věnovat pozornost složení půdního substrátu. Často se lze setkat s nekvalitní navázkou nebo neúrodnou půdou, kterou je potřeba obohatit lepší zeminou, a to ve správném poměru. Stromy se pěstují ve školkách, kde jsou půdy chudší na živiny. Při výsadbě je proto potřeba dodržet podobné podmínky nebo obohatit jen vrchní vrstvu půdy kolem balu.

Dřeviny se zemním balem se dají sázet jen na jaře a na podzim. Se vzrostlými dřevinami se hůře manipuluje, a čím vyšší teploty během jara panují, tím obtížnější může výsadba být. Riziko poškození je kvůli proudící míze v kmeni vyšší, což omezí manipulaci. Proto je ideální čas pro výsadbu doba vegetačního klidu po opadání listů.

Školkaři ovšem nabízejí rostliny i pro výsadbu během letních měsíců. Dřeviny se k těmto účelům specificky připravují pomocí odlišné technologie, takzvaných letních zemních balů. Cena takového výpěstku je ale o přibližně 30 procent vyšší.

KOTVENÍ PO VÝSADBĚ

Po výsadbě je nutné dřevinu ukotvit. Strom by se mohl vyvrátit, poškodily by se a přetrhaly kořeny. Používají se zemní kotvy a textilní popruhy. Větší a silnější stromy se dočasně kotví i lany na dobu, než strom prokoření do okolního terénu.

Nezbytností je také povýsadbový řez, zmenší se tím poměr koruny ke kořenům. Případně odstraňujeme mechanicky

Příprava zemního balu a manipulace za kmen pomocí jednobodového uchycení

DŘEVINY NA CESTÁCH

Dřeviny se ze školek převážejí obvykle běžnými nákladními auty. Jen někdy to může znamenat i nadrozměrnou přepravu, když šíře vozidla přesáhne 2,4 metru. Rozhodující je šíře svázané koruny, kterou jsou školkaři schopni odhadnout dopředu.

Když se rozhodneme pro výsadbu větších dřevin, musíme počítat, že cena nadměrné přepravy se někdy může rovnat ceně výpěstku a je potřeba ji plánovat několik týdnů dopředu. Týkat

se to může stromů od obvodu kmene 80–90 centimetrů nebo specificky tvarovaných dřevin. V některých školkách bývají označeny jako obtížněji přepravitelné.

Při výsadbě dřevin vzrostlých velikostí si nevystačíme s lidskou silou, je nutné použít techniku. Nejčastěji jsou to jeřáby, bagry a nákladní auta s hydraulickou rukou. Velikosti zemních balů mohou být o průměru až 2,5 metru a výšce 80 centimetrů.

Přeprava buku lesního o obvodu kmene 90–100 cm na otevřeném nákladním vozidle. Nadměrný transport vyžaduje pečlivou přípravu a povolení pro přepravu je nezbytné získat v předstihu.

poškozené větve. Množství záливky je nutné volit dle velikosti dřeviny a okolních podmínek. Nejčastěji jsou to stovky litrů vody a záливku je nutné svěřit odborníkům, kteří poskytují záruku po výsadbě.

AŽ PĚT LET SE NIC NEDĚJE

Výsadbou vzrostlých stromů začíná nutná povýsadbová péče, aby se rostliny přizpůsobily novému místu. Tato odborná péče trvá dva až pět let. Zahnuje kontrolu stavu vysazených

dřevin, záливku, kontrolu kotvení, řez a ochranu proti škůdcům. Důležité je kontrolovat zemní vlhkost kolem balu po celé jeho hloubce.

Po tuto dobu dřeviny rostou jen málo, až by se mohlo zdát, že stagnují. Ve skutečnosti investují energii do růstu kořenů. Opětovně začnou růst nad zemí někdy až po více letech. Každou abnormalitu je potřeba sledovat a konzultovat s odborníky, kteří zhodnotí její příčinu a navrhnou řešení.

INSTANTNÍ ZELENĚ

Investice do popsané „instantní zeleně“ znamená desetitisíce až statisíce korun. Ušetří se tím ale spousta cenných let až desetiletí. Tím, jak roste životní úroveň obyvatel, se tento způsob výsadby rozšiřuje. Ten, kdo si nemůže dovést hodně velké vzrostlé stromy, může zvážit ty menší, s obvodem kmene 40–45 centimetrů. Poskytnou dobrý poměr ceny a výkonu. ■

O AUTOROVĚ

David Sivák

Působí ve firmě Trees na pozici zástupce vedoucího realizací. Zabývá se výsadbou vzrostlých dřevin a realizací projektů zahradní architektury. Firma Trees působí na trhu více jak 20 let. Zaměřuje se na privátní i veřejný prostor a spolupracuje s několika zahradními ateliéry. Působností firmy je také prodejní zahrada v Černém Volu u Prahy a zahradnictví s kavárnou v Červeném Kostelci na Náchodsku. www.trees.cz

Závlahová mísa a nadzemní kotvení nově vysazeného stromu. Oba prvky jsou dočasného charakteru.